

1. JAK MOGĘ POMÓC UBOGIM?

Zagadnienia:

GOSPODARKA	wsparcie prywatne, organizacje non-profit
ETYKA	przyjaźń, empatia
OBYWATELSKOŚĆ	organizacja społeczna, aktywność obywatelska w życiu publicznym

<https://youtu.be/pi7oq1Txu70>

★ **Obejrzyj powyższy filmik i przedyskutuj:**

1. Czasami mówi się, że życie w ubóstwie jest wyborem człowieka i sposobem na życie. Co sądzisz o takim “wyborze”?
2. Czy dawanie pieniędzy (np. części kieszonkowego) biednym jest realną pomocą? Które problemy z ubóstwem można rozwiązać za pomocą pieniędzy, a których się nie da?
3. Która odpowiedź na przejawy ubóstwa jest lepsza: ignorowanie tego zjawiska, ponieważ nie można pomóc wszystkim, czy próba pomocy wybranym osobom na tyle, na ile jest to w danym czasie możliwe?
4. Co oznacza życie w ubóstwie w Polsce? Czy jeśli kogoś stać na chleb i osoba ta ma dostęp do wody to oznacza, że nie jest już biedna?
5. Jak myślisz, jaki procent mieszkańców Polski żyje w ubóstwie?
6. Kto powinien opiekować się biednymi – rządzący politycy czy osoby bliskie (krewni, przyjaciele, sąsiedzi itp.)? Dlaczego?
7. Czy problem ubóstwa zostałby rozwiązany, gdyby rząd zapewnił mieszkania wszystkim biednym i wypłacał im co miesiąc płacę minimalną?
8. Jakie znasz organizacje charytatywne, które zwalczają ubóstwo? Czy włączałeś/aś się w ich działaniach?

★ **Dodatkowy film:**

<https://youtu.be/b9oQ-vczuj8>

★ Efekty uczenia się

UCZEŃ:

wyjaśnia, czym są potrzeby człowieka i ustala ich hierarchię, uwzględniając społecznie akceptowany system aksjologiczny

charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w Rzeczypospolitej Polskiej; rozważa różne możliwości jego rozwiązania

charakteryzuje główne kierunki aktywności organizacji pozarządowych w Rzeczypospolitej Polskiej

dostrzega znaczenie przedsiębiorczości, w tym innowacyjności i kreatywności w życiu osobistym i rozwoju społeczno-gospodarczym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej

wyjaśnia pojęcie dobra wspólnego oraz podaje jego przykłady; angażuje się w realizację dobra wspólnego

wyjaśnia znaczenie zasady solidaryzmu i kształtuje postawę solidarności

wyjaśnia pojęcie sprawiedliwości; kształtuje cnotę sprawiedliwości

Lekcję opracował mgr Marek Tatała

DEFINICJE

UBÓSTWO – sytuacja, w której osoba lub grupa osób nie są w stanie zapewnić sobie realizacji własnych, podstawowych potrzeb (żywność, woda pitna, schronienie, opieka zdrowotna i edukacja)

UBÓSTWO RELATYWNE – sytuacja, w której osoba lub grupa osób żyje na poziomie niższym niż ogólnie ustalona norma w danym miejscu (np. procent dochodów do dyspozycji lub wydatków). W Polsce granica ubóstwa relatywnego wynosi 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych przez Główny Urząd Statystyczny na poziomie wszystkich gospodarstw domowych w kraju

WSPARCIE PRYWATNE – dobrowolne działania charytatywne mające na celu pomoc osobom żyjącym w ubóstwie

ORGANIZACJA NON-PROFIT, ORGANIZACJA SPOŁECZNA – dobrowolne zrzeszenie osób (np. stowarzyszenie, fundacja), które realizując misję organizacji działa na rzecz innych osób lub określonych celów, a które nie dąży do osiągnięcia zysku czy bezpośredniego uczestnictwa w organach władzy publicznej

PRZYJAŹŃ – bliska relacja charakteryzująca się życzliwością, serdecznością, podobieństwem w wyznawanych wartościach czy zaufaniem

EMPATIA – umiejętność wczuwania się w wewnętrzne problemy innych

Zadanie 1

★ **Wszyscy ludzie działają w świecie ograniczonych zasobów. Może brakować im wielu rzeczy, od jedzenia, przez mieszkanie, po możliwość podróżowania. Aby tworzyć bogactwo materialne, ludzie muszą korzystać z mechanizmów gospodarki: pracy, wymiany handlowej i własności prywatnej. Jednak niektórzy ludzie nie są w stanie wykorzystać tych mechanizmów ze względu na środowisko lub ich własne ograniczenia. Jakie mogą być tego powody?**

Środowisko: Ubogie zasoby naturalne np. brak wody pitnej, jałowa ziemia. Słaba infrastruktura np. brak szkół, brak placówek medycznych. Katastrofy naturalne i wypadki, takie jak np. epidemia czy pożar domu.

Człowiek: Niepełnosprawność fizyczna lub psychiczna. Brak umiejętności. Wydarzenia losowe prowadzące np. do utraty pracy.

Zadanie 2

★ Poproś każdego ucznia/uczennicę o indywidualne uzupełnienie następujących zdań:

1. Ostatni raz stanąłem/stanęłam w obliczu ubóstwa, kiedy zobaczyłem/łam:

Materiał o głodzie afrykańskich dzieci w telewizji; pusty portfel; starszego człowieka proszącego na ulicy o pieniądze.

2. Czułem/czułam wtedy.....

Współczucie, empatię, smutek, poczucie niesprawiedliwości, wstyd, chęć pomocy.

3. Moja reakcja to

Obojętność – nic nie zrobiłem; chęć pomocy – po powrocie do domu szukałem informacji, jak mogę pomóc biednym; bezpośrednia pomoc – dałem kilka zł osobie proszącej o pieniądze.

4. Pomagałbym/pomagałabym osobom uboższym jeśli

Miałbym więcej pieniędzy; uznałbym, że naprawdę potrzebują mojej pomocy; wiedziałbym, jak inaczej można pomóc bez przekazywania pieniędzy.

5. Gdybym ja lub moi bliscy znaleźli się w sytuacji skrajnego ubóstwa, to oczekivalibyśmy pomocy od:

.....

Od rodziców; od przyjaciół; od charytatywnych organizacji pozarządowych (np. Caritas, bank żywności itp.); od państwa/rządu.

Zadanie 3

★ Prawda czy mit? Uzasadnij

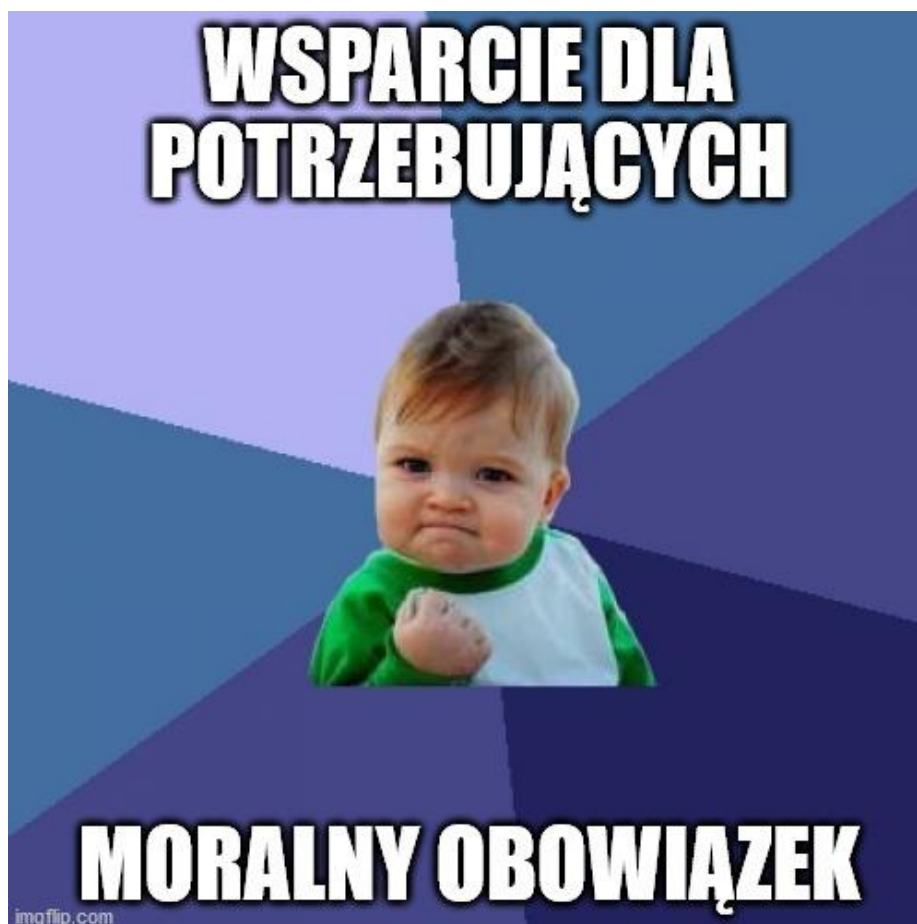
MIT: Można pomóc nie tylko pieniędzmi, ale także przeznaczając swój czas czy wykorzystując swoje umiejętności. Na przykład możesz nauczyć sąsiada korzystać z Internetu, aby pomóc mu szybciej znaleźć pracę. Możesz zostać wolontariuszem w organizacji pozarządowej pomagającej określonej grupie osób.

Materiały zostały opracowane w ramach projektu Nauka Obywatela, realizowanego przez Fundację Liberté! we współpracy z Lithuanian Free Market Institute w ramach programu Erasmus+ i przy wsparciu Atlas Network. Pełny zestaw materiałów dostępny jest na stronie: <https://naukaobywatela.pl/>

MIT: Ludzie mogą popaść w ubóstwo nie tylko ze względu na swoje własne działania, zaniechania czy lenistwo. Dbanie o siebie i swoje utrzymanie może być trudne ze względu na chorobę, wiek, brak wiedzy lub brak umiejętności, a także okoliczności zewnętrzne np. katastrofy naturalne.

Materiały zostały opracowane w ramach projektu Nauka Obywatela, realizowanego przez Fundację Liberté! we współpracy z Lithuanian Free Market Institute w ramach programu Erasmus+ i przy wsparciu Atlas Network. Pełny zestaw materiałów dostępny jest na stronie: <https://naukaobywatela.pl/>

PRAWDA: Na tym przeświadczeniu opiera się często również państwowym system wsparcia ubogich. Dopóki nie pojawiło się wsparcie ze strony państwa, to członkowie wspólnoty mieli niepisane, moralne zobowiązanie do niesienia pomocy innym członkom tej samej wspólnoty w potrzebie. Wsparcie rodziny, sąsiadów, kościoła czy lokalnej społeczności zapewniało ochronę socjalną słabszym. Pozytywne emocje (miłość, przywiązanie, solidarność, altruizm, wdzięczność) są pielęgnowane w takiej dobrowolnej i wzajemnej relacji i przekształcają potrzeby społeczne w zwyczaje i normy moralne. Ale jeśli komuś wydaje się to niewłaściwe, to nie jest jego moralnym obowiązkiem wspieranie potrzebujących.

Materiały zostały opracowane w ramach projektu Nauka Obywatela, realizowanego przez Fundację Liberté! we współpracy z Lithuanian Free Market Institute w ramach programu Erasmus+ i przy wsparciu Atlas Network. Pełny zestaw materiałów dostępny jest na stronie: <https://naukaobywatela.pl/>

Zadanie 4

★ Obejrzyj poniższe wideo lub poproś uczniów, aby wczuli się w sytuację i wzięli udział w eksperymencie myślowym filozofa Petera Singera:

<https://youtu.be/Kd4oHAWqg0A>

Wyobraź sobie, że spieszysz się 1. września na rozpoczęcie roku szkolnego. Twoja zwykła trasa prowadzi przez park w pobliżu stawu. Dzień jest piękny i słoneczny. Masz na sobie odświętne ciuchy, nowe buty, fryzurę prosto od fryzjera.

Niespodziewanie zauważasz, że małe dziecko tonie w stawie. Staw jest bardzo płytki i bez narażenia swojego zdrowia i życia możesz wyciągnąć tonące dziecko. Jesteś jedyną osobą w pobliżu. Wystarczy, że wejdiesz do stawu poświęcając nowe ubrania, buty i fryzurę. To wszystko będzie kosztować 400 złotych. Poza tym spóźnisz się na rozpoczęcie roku szkolnego.

Pytania do dyskusji:

1. Czy twoim obowiązkiem jest pomóc tonącemu dziecku?
2. Czy pomoc tonącemu dziecku jest ważniejsza niż utrata 400 złotych (zniszczone ubrania i buty)?
3. Czy twoja decyzja zmieniłaby się, gdyby w pobliżu stawu było więcej ludzi, którzy mogliby pomóc?

4. Czy twoja decyzja zmieniłaby się, gdyby dziecku znajdującemu się gdzieś daleko w innym kraju groziła śmierć, a ty mógłbyś mu pomóc za taką samą cenę? Na przykład przelewając 400 złotych, które ocaliłyby 15. głodujących dzieci w Afryce?
5. Czy dystans i narodowość zmieniają twój moralny obowiązek?

Zachęcaj uczniów do dyskusji, dzielenia się różnymi opiniami, a co najważniejsze, opieraj się na przykładach, osobistym doświadczeniu, ośmielności, pomocy osobie w potrzebie tu i teraz i gdzieś daleko. Przeważnie nikt nie wątpi w potrzebę ratowania dziecka bez myślenia o zniszczonych ubraniach i innych stratach, ale jeśli chodzi o głodujące afrykańskie dzieci, to są bardziej praktyczne pytania i wahania.

Czy łatwiej jest pomóc osobie w potrzebie z którą mamy kontakt czy nieznaną osobą z innego kraju lub kontynentu, nawet jeśli koszt pomocy jest taki sam? Czy możemy być pewni, że wsparcie trafi do najbardziej potrzebujących? Czy nie powinien zająć się tym rząd lub organizacje międzynarodowe? Czy zrobią to dobrze? Może to nie moja odpowiedzialność?

Projekt

★ **Podziel uczniów na 4-6 osobowe zespoły (zespoły te będą musiały pracować razem przy wszystkich trzech krokach projektu).**

1. Poproś o zidentyfikowanie najpoważniejszego problemu związanego z ubóstwem. *Na przykład przekazywania ubóstwa (w tym złych wzorców np. niepodjęcia pracy) z pokolenia na pokolenie; osoby starsze mające problem z utrzymaniem; sytuacja biednych w krajach, w których brakuje wody pitnej.*
2. Poproś o podanie trzech argumentów dlaczego jest to ważny problem. *Na przykład zrozumienie roli pracy, jako sposobu na wychodzenie z ubóstwa. Podeszły wiek uniemożliwia pracę zarobkową. Pożywienie i woda pitna są niezbędne do przeżycia.*
3. Zaproponuj jak ludzie dotknięci problemem mogą sobie z nim poradzić. *Na przykład naucz się jakiejś rzeczy przydatnej do pracy, aby móc o siebie zadbać.*
4. Jesteście uczniami i jeszcze nie zarabiacie. Wymyślcie jak najwięcej sposobów, aby przyczynić się do rozwiązania zidentyfikowanego problemu nie pieniędzmi, ale swoimi umiejętnościami, czasem, wiedzą, nieużywanymi już przez siebie przedmiotami itp. *Na przykład podaruj dzieciom bajki ze swojego wczesnego dzieciństwa i naucz je czytać. Naucz sąsiada korzystania z komputera albo Internetu.*

Trzecia część projektu (krok 3) wiąże się z nawiązaniem przez uczniów kontaktu z organizacją, która zajmuje się taką tematyką dlatego warto zwrócić uwagę, by problemy były poruszane przez jakieś polskie organizacje pozarządowe (charytatywne, pomocowe, niosące pomoc w Polsce czy za granicą).

Arkusz samooceny

★ **Wskazówka:** Uczniowie sami oceniają, czy są w stanie odpowiedzieć na poniższe pytania. Jeśli nie, powinni poprosić nauczyciela o dodatkowe wyjaśnienia, by móc w pełni zrozumieć omawiane zagadnienia.

Po tej lekcji uczniowie powinni:

Wiedzieć czym jest ubóstwo.

Sytuacja w której osoba lub grupa osób nie są w stanie zapewnić sobie realizacji własnych, podstawowych potrzeb (żywność, woda pitna, schronienie, opieka zdrowotna i edukacja).

Znać możliwe przyczyny ubóstwa.

Brak pracy albo niezdolność do pracy np. ze względu na niepełnosprawność. Niekorzystne lub nieprzewidywalne warunki środowiskowe lub zjawiska, takie jak trzęsienie ziemi w Nepalu czy epidemia COVID-19. Odpowiedzialna może być sytuacja, w której ubóstwo jest przekazywane z pokolenia na pokolenie, ze względu na przekazywanie złych wzorców (np. niepodejmowania pracy). Ludziom może brakować wiedzy i umiejętności, aby wykorzystać swój potencjał do zatrudnienia. Możliwe, że przyczyną ubóstwa są niewystarczające emerytury w niedoskonałym systemie emerytalnym lub świadczenia socjalne wystarczające do przeżycia, ale zniechęcające do samodzielnego podjęcia pracy i zwiększania dochodów.

Umieć podać przykłady ubóstwa.

Głodne dzieci w Afryce. Sąsiedzi, którym brakuje pieniędzy na jedzenie.

Wiedzieć, w jaki sposób mogą osobiście przyczynić się do walki z ubóstwem.

Przekazać pieniądze, poświęcić czas na pomoc (wolontariat), wykorzystać swoje umiejętności lub wiedzę.

Wiedzieć, w jaki sposób organizacje non-profit przyczyniają się do zwalczania ubóstwa.

Pozyskują fundusze lub inne zasoby w celu rozwiązywania problemów osób ubogich. Organizują pracę wolontariuszy.

Rozumieć wartości moralne, które zachęcają do pomocy potrzebującym.

Empatia, miłość, przywiązanie, solidarność, altruizm, wdzięczność, współczucie.

LIBERTÉ!

Lithuanian
Free
Market
Institute

Materiały zostały opracowane w ramach projektu Nauka Obywatela, realizowanego przez Fundację Liberté! we współpracy z Lithuanian Free Market Institute w ramach programu Erasmus+ i przy wsparciu Atlas Network. Pełny zestaw materiałów dostępny jest na stronie: <https://naukaobywatela.pl/>